

# Hemşirelerde Hayatın Anlamı ve Amacı ile Merhamet Yorgunluğu Arasındaki İlişki

## The Relationship Between the Meaning and Purpose of Life and Compassion Fatigue in Nurses

Emine SARIOĞLU<sup>a</sup>, Nurcan BİLGİN<sup>b</sup>, Adalet KUTLU<sup>c</sup>

<sup>a</sup>Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelik AD, Manisa, Türkiye

<sup>b</sup>Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelikte Yönetim, Manisa, Türkiye

<sup>c</sup>Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastahkları Hemşireliği AD, Manisa, Türkiye

**ÖZET Amaç:** Araştırma, hemşirelerde hayatın anlamı ve amacı ile merhamet yorgunluğu arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Çalışma, analitik kesitsel tipte planlanmıştır. Araştırmanın örneklemini %95 güven aralığı ve %5 sapmaya göre araştırmaya katılmayı kabul eden 292 hemşire oluşturdu. Veriler Bilgi Formu, Hayatın Anlam ve Amacı Ölçeği (HAAÖ) ve Merhamet Yorgunluğu Kısa Ölçeği (MYKÖ) kullanılarak toplandı. Verilerin normal dağılımı Kolmogorov-Smirnov normallik testi ile test edildi. Veriler normal dağılım göstermediğinden, Kruskal-Wallis testi ve Spearman korelasyon analizi kullanıldı. **Bulgular:** HAAÖ toplam puan ortalaması  $62,83 \pm 10,23$ , MYKÖ toplam puan ortalaması ise  $61,01 \pm 21,97$  olarak belirlendi. Hayatın anlam ve amacı, alt boyutu ile ikincil travma, mesleki tükenmişlik alt boyutları ve MYKÖ arasında negatif yönde zayıf korelasyon, hayatın anlamsızlığı ve amaç yoksunluğu alt boyutu ile ikincil travma, mesleki tükenmişlik alt boyutları ve MYKÖ arasında pozitif yönde zayıf korelasyon, HAAÖ ile ikincil travma mesleki tükenmişlik alt boyutları ve MYKÖ arasında negatif yönde zayıf korelasyon olduğu saptandı. **Sonuç:** Hemşirelerde hayatın anlamı ve amacı ile merhamet yorgunluğu arasında negatif yönde zayıf ilişki vardı. Hemşirelerin merhamet yorgunluğu ile baş edebilmeleri için yaşamın anlamını bulmada desteklenmesi önerilebilir.

**ABSTRACT Objective:** Study was conducted to examine the relationship between the meaning and purpose of life and compassion fatigue in nurses. **Material and Methods:** Study was planned as an analytical cross-sectional type. The sample of the study consisted of 292 nurses who agreed to participate in the study. Data were collected using the Information Form, Meaning and Purpose of Life Scale and Compassion Fatigue Brief Scale. Normal distribution of the data was tested with the Kolmogorov-Smirnov normality test. Since the data did not show normal distribution, Kruskal Wallis test and Spearman correlation analysis were used. **Results:** Total mean score of the meaning and purpose of life scale was  $62.83 \pm 10.23$ , the total mean score of the short scale of compassion fatigue was  $61.01 \pm 21.97$ . A weak negative correlation was found between the meaning and purpose of life sub-dimension and secondary trauma, occupational burnout sub-dimensions, and compassion fatigue short scale, a weak positive correlation was found between the meaninglessness and lack of purpose of life sub-dimension and secondary trauma, occupational burnout sub-dimensions, and compassion fatigue short scale, and a weak negative correlation was found between the meaning and purpose of life scale and secondary trauma occupational burnout sub-dimensions and compassion fatigue short scale. **Conclusion:** There was a weak negative relationship between the meaning and purpose of life and compassion fatigue in nurses. It may be recommended that nurses be supported in finding the meaning of life so that they can cope with compassion fatigue.

**Anahtar Kelimeler:** Hemşire; hayatın anlamı, merhamet yorgunluğu

**Keywords:** Nurse; meaning of life, compassion fatigue

Yaşamın anlamı ve amacı hususunda her disiplinin bütüncül bir bakış açısıyla değil, kendi bakış açısıyla konuya yaklaşmaktadır. Bu nedenle alanla

bütünleşmesi açısından özellikle felsefenin de katılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.<sup>1</sup> Yaşamın anlamı, yaşamdan istekler, hedefler, insanlığa doğaya katılmak

**Correspondence:** Emine SARIOĞLU

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hemşirelik AD, Manisa, Türkiye

**E-mail:** sarioglu.emine@hotmail.com



Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences.

**Received:** 21 Aug 2024

**Received in revised form:** 23 Dec 2024

**Accepted:** 28 Jan 2025

**Available online:** 17 Mar 2025

2146-8893 / Copyright © 2025 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

istenenler, hayata ilişkin çabalar, acılar, kaygılar, sorunların üstesinden nasıl gelindiği ve tüm bunlar için nasıl planlamalar yapıldığını kapsamaktadır.<sup>2</sup> Yaşamın amacı ise, tüm tarihsel çağlardan, sosyokültürel geçmişlerden, ekonomik koşullardan ve coğrafi ortamlardan insanları birbirine bağlayan bir arayış ve mükemmel bir pusuladır.<sup>3</sup> Amaç kavramı geleceğe yönelik olmakla birlikte, hayata rehberlik ederek peşinden gidilecek hedefleri ortaya çıkarır ve bireyleri motive eder. Bireyin yaşamında neler yapacağını ve neye hizmet edileceğini belirleyerek bireye umut ve inanç vermektedir.<sup>4</sup>

Yaşamda amaç bulanların, karşılaştıkları güçlüklerle iyi baş edebildikleri, hayata çok güçlü tutundukları, her türlü probleme çözüm üretebildikleri ve uzun süre hayatta kalabildikleri görülmektedir.<sup>5,6</sup> Yaşamın anlamı, gizemli ve ulaşılmaz olmaktan çok, gündelik koşullara dayanan yaygın bir insan deneyimidir.<sup>7</sup> İnsanlar, hayatın anlamını kavrayarak insan olmanın amacını anlayabilirler. Yaşamın anlamı bireye katkı sağlayan her birey tarafından farklı algılanabilecek bir kavram, farklı deneyimlenebilecek bir eylemdir.<sup>8</sup> İnsanların nasıl daha dolu, bağlantılı, üretken ve anlamlı yaşamlar sürdürebileceğine dair derin bir anlayış kazandırır.<sup>3</sup> Yaşamın anlam bulmak, psikolojik sıkıntıyı ve tükenmişlik düzeyini azaltmakta ve yaşam doyumunu arttırmaktadır.<sup>9</sup> Literatürde, yaşamda anlam bulma düzeyi yüksek olan bireylerin umut düzeylerinin yüksek, anksiyete ve depresyon düzeylerinin ve ölüm olasılığının daha düşük olduğu bulunmuştur.<sup>10-12</sup>

Sağlık ekibinin en önemli halkası olan hemşirelerin insan sağlığını koruma ve geliştirme görevi, yaşamdaki en önemli amaçlarından biridir. Hemşirelerin özellikle iş ortamında bakım veren ve yardım edici olarak yaşamış olduğu deneyimlerin “merhamet memnuniyeti” ve “merhamet yorgunluğu” olarak bilinen 2 boyutu bulunmaktadır.<sup>13</sup> Merhamet, şefkat ve acıma duyma anlamına gelmekte ve sağlık alanında en büyük görevi üstlenen hemşirelerin hastalarına merhamet etmesi oldukça doğal bir durumdur. Mesleğin olmazsa olmaz kavramlarından biri olan “merhamet”, hastaların sıkıntılarını azaltmak bir motivasyon aracı olarak görülmektedir. Merhamet yorgunluğu ise bunun aksine yaşamda sıkıntı ve sarıncı olaylar yaşayan, acı ve ağrı çeken bireylere yar-

dım edenler için olumsuz bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.<sup>14</sup>

Hemşireler fazla sayıda hastaya bakmakta, onların ağrılarına, üzüntülerine, sıkıntılarına tanık olmaktadır. Hasta yakınlarıyla ve hastalarla sürekli iletişim halinde olup onlara empatik davranmak durumunda kalan hemşirelerin yoğun fiziksel ve duygusal yük altında olmaları, merhamet yorgunluğuna sebep olan etmenlerdendir.<sup>15</sup> Merhamet yorgunluğu yaşayan hemşireler, zamanla fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tükenmişlik yaşamakta ve bu durum, çalışanların yaşam kalitesini ve sağlık hizmetlerinin kalitesini önemli derecede etkileyebilmektedir.<sup>16</sup> Literatürde, merhamet yorgunluğu ve tükenmişliğin giderek arttığına ve hemşirelerin profesyonel yaşam kalitesinin azaldığına yönelik çalışmalar bulunmaktadır.<sup>13</sup>

Yaşamda anlam sahibi olmanın bireylerin hayatını psikolojik ve fiziksel ve sosyal açıdan etkilediği fakat araştırma sayısı ve deseni yönünden literatürün sınırlı olduğu görülmektedir. Literatürde, hemşirelerin hayatın anlamı ve merhamet yorgunluğunu inceleyen çalışmalar olmasına rağmen, bu 2 kavramın ilişkisini araştıran çalışmalar sınırlı sayıdadır.<sup>8</sup> Hemşirelerde hayatın anlamı ve amacı ile merhamet yorgunluğu arasındaki ilişkinin saptanması, hemşirelerin güçlendirilmesi konusunda veri sağlayacak olup, hemşirelerin güçlendirilmesi ile hemşirelerin iş doyumlarının artması, tükenmişliklerinin azalması sonucunda hasta bakım kalitesinin artmasını sağlayacağı öngörülmektedir. Bu çalışma, hemşirelerin hayatın anlamı ve amacının belirlenmesi, hayatın anlamı ve amacı düzeylerinin merhamet yorgunluğu ile ilişkili olup olmayacağını araştırılması bakımından önemlidir. Bu çalışmanın amacı, hemşirelerde hayatın anlamı ve amacı ile merhamet yorgunluğu arasındaki ilişkiyi incelemektir.

## GEREÇ VE YÖNTEMLER

### ARAŞTIRMANIN TİPİ

Bu araştırma analitik-kesitsel tiptedir.

### ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI YER VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın verileri, İzmir’de bir eğitim araştırma hastanesinde Eylül-Kasım 2023 tarihleri arasında gö-

nüllü hemşirelerden toplandı. Araştırmanın evrenini 1.200 hemşire oluşturmuştur. Örneklem ise Epi info programında %95 güven aralığı ve %5 sapmaya göre en az 292 olarak hesaplandı. Araştırmanın yapıldığı dönemde hastanede çalışmakta olan ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 292 hemşire örneklemini oluşturdu.

## VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

“Bilgi Formu”, “Hayatın Anlam ve Amacı Ölçeği” ve “Merhamet Yorgunluğu Kısa Ölçeği” kullanıldı.

**Bilgi Formu:** Literatür incelenerek araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur.<sup>17-19</sup> Hemşirelerin yaş, medeni durum, cinsiyet, yaş vb. sosyodemografik, çalışma özelliklerini (meslekte çalışma süresi, kurumda çalışma süresi, çalışılan klinik, çalışma şekli vb.) içeren toplam 12 sorudan oluşmaktadır.

**Hayatın Anlam ve Amacı Ölçeği:** Aydın ve ark. tarafından bireyin hayatındaki anlam düzeyini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Hayatın Anlam ve Amacı Ölçeği (HAAÖ) 17 maddeden oluşmakta olup, beşli likert tipindedir (1-Kesinlikle katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum). Ölçek 11 olumlu ifade (1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 15, 17) ve 6 olumsuz ifade (4, 8, 10, 13, 14, 16) içermektedir. HAAÖ “hayatın anlam ve amacı” ve “hayatın anlamsızlığı ve amaç yoksunluğu” olarak 2 alt bölümden oluşmaktadır. Hayatın anlam ve amacı alt boyutunda puan artışı bireylerin hayatındaki anlam düzeyinin yüksek, hayatın anlamsızlığı ve amaç yoksunluğu alt boyutundan puan artışı ise bireylerin hayatındaki anlam düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir. Ölçeğin toplam puanı olumsuz ifadeler tersten puanlandıktan sonra hesaplanmakta olup, ölçekten alınan toplam puanın artması bireylerin hayatındaki anlam düzeyinin yüksek olmasını açıklamaktadır. Aydın ve ark. yaptıkları çalışmada, ölçeğin Cronbach alfa değerini 0,91 olarak bulmuştur. Bu çalışmada, hayatın anlam ve amacı alt boyutu (11 madde) Cronbach alfa değeri 0,86, hayatın anlamsızlığı ve amaç yoksunluğu alt boyutu (6 madde) 0,82, HAAÖ Cronbach alfa değeri 0,89 hesaplandı.<sup>17</sup>

**Merhamet Yorgunluğu Kısa Ölçeği:** Adams ve ark. tarafından geliştirilen ölçek, Dinç ve Ekici ta-

rafından Türkçe diline uyarlanmıştır. Ölçek 13 maddeden oluşmakta ve 1 (asla/nadiren) ile 10 (çok sık) arasında derecelendirilmiştir.<sup>18,19</sup> Ölçek “ikincil travma (c,e,h,j,l)” ve “mesleki tükenmişlik (a,b,d,f,g,i,k,m)” olmak üzere 2 alt boyuta sahiptir. Ölçek için herhangi bir kesme noktası bulunmamaktadır. Ölçekten en düşük 13 ve en yüksek 130 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça bireylerin merhamet yorgunluğu düzeyi de artmaktadır.<sup>18</sup> Adams ve ark., Cronbach alfa katsayısını ikincil travma alt boyutu için 0,80, mesleki tükenmişlik alt boyutu ve merhamet yorgunluğu kısa ölçeği (MYKÖ) için 0,90 olarak bildirmişlerdir.<sup>19</sup> Dinç ve Ekici yaptıkları çalışmada, Cronbach alfa katsayısını ikincil travma alt boyutu için 0,74, mesleki tükenmişlik alt boyutu için 0,85, MYKÖ için 0,87 olarak bulmuşlardır.<sup>18</sup> Bu çalışmada, ikincil travma (5 madde) Cronbach alfa değeri 0,72, mesleki tükenmişlik alt boyutu (8 madde) 0,81, MYKÖ Cronbach alfa değeri 0,86 hesaplandı.

## VERİLERİN ANALİZİ

İstatistiksel analiz, IBM SPSS (Sürüm 23.0) programı kullanılarak yapıldı.<sup>20</sup> Tanıtıcı bilgilerin sayı yüzde dağılımları ve tanımlayıcı istatistikleri hesaplandı. Verilerin normal dağılımı Kolmogorov-Smirnov normallik testi ile test edildi (HAAÖ K-S: 0,058, p=0,018; Merhamet Yorgunluğu Kısa Ölçeği: K-S: 0,083, p=0,000). Veriler normal dağılım göstermediğinden Kruskal-Wallis testi ve Spearman korelasyon analizi kullanıldı. Korelasyon değerleri, 0,00-0,10 arası çok zayıf, 0,10-0,39 arası zayıf, 0,40-0,69 arası orta, 0,70-0,89 arası yüksek, 0,90-1,00 arası çok yüksek korelasyon olarak değerlendirildi.<sup>21</sup>

## ARAŞTIRMADA ETİK DURUM

Çalışma için Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Etik Kurul’undan izni alındı (tarih:12 Temmuz 2023; no: 20.478.486/1909). Ayrıca, veri toplanan kurumdan kurum izni alındı. Araştırmada kullanılmış olan ölçeklerin kullanım izinleri e posta olarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarını yapan yazarlardan alındı. Bunun yanı sıra, araştırmaya dâhil edilen hemşirelerden yazılı onam alındı. Çalışma süreci, Helsinki Deklarasyonu prensipleri kuralları gözetilerek gerçekleştirilmiştir.

## BULGULAR

Hemşirelerin %81,2'sinin kadın, %65'inin lisans mezunu olduğu, %40,1'inin cerrahi birimlerde görev yaptığı, %70,9'unun vardiyalı çalıştığı, %57,2'sinin evli, %59,2'sinin gelirinin giderden az olduğu, %95,9'unun ilde yaşadığı belirlendi. Hemşirelerin yaş ortalamasının 35,19±9,31, aylık toplam çalışma saati ortalamasının 185,79±21,02 olduğu, meslekte çalışma yılı ortalamasının 13,03±9,45, kurumda çalışma yılı ortalamasının 6,81±6,67 olduğu bulundu (Tablo 1).

Hemşirelerin hayatın anlam ve amacı alt boyutu puan ortalaması 42,79±6,59, hayatın anlamsızlığı ve amaç yoksunluğu alt boyutu puan ortalaması

15,96±4,97, HAAÖ toplam puan ortalaması 62,83±10,23 olarak saptandı, Hemşirelerin ikincil travma alt boyutu puan ortalaması 21,27±9,60, mesleki tükenmişlik alt boyutu puan ortalaması 39,73±14,55, MYKÖ toplam puan ortalaması ise 61,01±21,97 olarak belirlendi (Tablo 2).

Hayatın anlam ve amacı alt boyutu ile ikincil travma, mesleki tükenmişlik alt boyutları ve MYKÖ arasında negatif yönde zayıf korelasyon olduğu (sırasıyla,  $r_s$ : -0,234;  $r_s$ : -0,318;  $r_s$ : -0,308), hayatın anlamsızlığı ve amaç yoksunluğu alt boyutu ile ikincil travma, mesleki tükenmişlik alt boyutları ve MYKÖ arasında pozitif yönde zayıf korelasyon olduğu bulundu (sırasıyla,  $r_s$ : 0,262;  $r_s$ : 0,397;  $r_s$ : 0,377), HAAÖ ile ikincil travma mesleki tükenmişlik alt boyutları ve MYKÖ arasında negatif yönde zayıf korelasyon olduğu saptandı (sırasıyla,  $r_s$ : -0,283;  $r_s$ : -0,397;  $r_s$ : -0,382) (Tablo 2).

**TABLO 1:** Hemşirelerin sosyodemografik özellikleri (n=292)

Özellikler	n	%	
Cinsiyet	Erkek	55	18,8
	Kadın	237	81,2
Eğitim durumu	Lise/ön lisans	51	17,5
	Lisans	190	65,0
	Lisansüstü	51	17,5
Çalışılan birim	Cerrahi birimler	117	40,1
	Dâhili birimler	64	21,9
	Yoğun bakım ünitesi	95	32,5
	Diğer	16	5,5
	(poliklinik, kalite birimi vb.)		
Çalışma şekli	Sadece gündüz	74	25,3
	Sadece gece	11	3,8
	Vardiyalı	207	70,9
Medeni durum	Evli	167	57,2
	Bekâr	125	42,8
Gelir durumu	Gelir giderden az	173	59,2
	Gelir gidere eşit	96	37,9
	Gelir giderden fazla	23	7,9
Yaşanılan yer	İl	280	95,9
	İlçe	12	4,1
Sayısal Değişkenler	$\bar{X} \pm SS$	Minimum-Maksimum	
Yaş	35,19±9,31	23,00-97,00	
Aylık toplam çalışma saati	185,79±21,02	160,00-254,00	
Meslekte çalışma yılı	13,03±9,45	1,00-40,00	
Kurumda çalışma yılı	6,81±6,67	1,00-39,00	

SS: Standart sapma

## TARTIŞMA

Hemşirelerde hayatın anlamı ve amacı ile merhamet yorgunluğu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yürütülen bu çalışmada, hemşirelerde hayatın anlamı ve amacı ile merhamet yorgunluğu arasında negatif yönde zayıf ilişki olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, hemşirelerin hayatındaki anlam düzeyi yükseldikçe, merhamet yorgunluğunun düştüğüne işaret etmektedir. Ayrıca çalışmada, lisansüstü mezunu olan hemşirelerin lise/ön lisans mezunu olan hemşirelere göre hayatlarındaki anlam düzeyi daha yüksekti.

Hayatın anlam ve amacı ölçeğinden alınabilecek puanlar 17 ile 85 arasındadır. Bu örneklemden hemşirelerde hayatın anlam düzeyi orta düzeyin üzerinde bulunmuştur ( $Ort= 62,83$ ,  $SS=10,23$ ). Bu durum, hemşirelerin hayata anlam ve değer verdiklerinin göstergesidir. Zhao ve ark., hemşirelik öğrencileri ile yürüttükleri çalışmada, hayatın anlam ve amacı puan ortalamasını 39,31±4,51 (63 puan üzerinden) olarak bulmuş olup, bu çalışma ile benzer sonuç elde etmişlerdir.<sup>22</sup> Nowicki ve ark. hemşireler ile yaptıkları çalışmada 7'li Likert tipi ölçekte yaşamın anlamı puan ortalamasını 5,33±0,87 bulunmuşlardır.<sup>23</sup> Tsai ve ark. hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, öğrenci hemşirelerin %86,6'sının yeterli düzeyde yaşam anlamı duygusu olduğunu belirtmişlerdir.<sup>24</sup> Bu araş-

**TABLO 2:** Hemşirelerin HAAÖ, MYKÖ, alt boyutları ortalama/ortanca puanlarının dağılımları ve korelasyonları (n=292)

Ölçekler	$\bar{X} \pm SS$	Ortanca (ÇAA)	İkincil travma	Mesleki tükenmişlik	MYKÖ
			$r_s$	$r_s$	$r_s$
Hayatın anlam ve amacı	42,79±6,59	43,00 (9,00)	-0,234**	-0,318**	-0,308**
Hayatın anlamsızlığı ve amaç yoksunluğu	15,96±4,97	16,00 (6,00)	0,262**	0,397**	0,377**
HAAÖ	62,83±10,23	63,00 (14,00)	-0,283**	-0,397**	-0,382**
İkincil travma	21,27±9,60	20,00 (12,00)	-	-	-
Mesleki tükenmişlik	39,73±14,55	39,00 (19,75)	-	-	-
MYKÖ	61,01±21,97	59,00 (28,75)	-	-	-

\*\*p<0,01; SS: Standart sapma; ÇAA: Çeyrekler arası aralık; MYKÖ: Merhamet Yorgunluğu Kısa Ölçeği;  $r_s$ : Spearman korelasyon analizi; HAAÖ: Hayatın Anlam ve Amacı Ölçeği

tırmalar, bu çalışmadan daha yüksek sonuçlar bildirmişlerdir.

Bu çalışmada, merhamet yorgunluğu kısa ölçeğinden alınabilecek puanlar 13-130 arasındadır. Bu örneklemden hemşirelerin merhamet yorgunluğu düzeyi orta düzeyin biraz altında saptanmıştır (Ort=61,01, SS=21,97). Bülbüloğlu ve Çınar, Kayaoğlu ve Aslanoğlu, Sezer ve ark. yaptıkları çalışmalarda, hemşirelerin merhamet yorgunluğu puan ortalamasını sırasıyla 73,54±6,63 (88 puan üzerinden), 66,47±6,07 (120 puan üzerinden), 73,16±25,29 (130 puan üzerinden) olarak bildirmişler ve bu çalışmadan daha yüksek ortalama puan bulmuşlardır.<sup>25-27</sup>

Bu çalışmada, hemşirelerin hayatın anlam ve amacı ile merhamet yorgunluğu, ikincil travma ve mesleki tükenmişlik alt boyutları arasında negatif yönde zayıf ilişki olduğu bulundu. Bu bulgu doğrultusunda, hemşirelerin hayatındaki anlam düzeyi arttıkça, merhamet yorgunluğu azalmaktadır. Literatürde, hemşirelerde pozitif duygular ile merhamet yorgunluğu arasında negatif ilişki olduğu, psikolojik dayanıklılığın artmasının merhamet yorgunluğunu azalttığı bildirilmiştir.<sup>28,29</sup> Hayattaki anlam deneyiminin ödemonik (mutluluk) yaklaşımın merkezinde yer aldığı ve kendini geliştirme, başkalarına katkıda bulunma ile ilgili aktivitelerden kaynaklandığı bildirilmektedir.<sup>30</sup> Literatürde, yaşamda artan anlama yol açan kendini geliştirme ve başkalarına katkıda bulunma ile ilgili çeşitli faktörler tanımlanmıştır. Bunlar, kendini keşfetme, bireyin kendine özgü bireysel potansiyellerini geliştirme, kişisel gelişim, üretkenlik, kendini aşma, yakın ilişkiler geliştirme ve sürdürme olarak bildirilmiştir.<sup>31-34</sup> Bu bağlamda, anlamlı yaşama sahip olma kişisel geli-

şime ve psikolojik iyi olmaya odaklanan ödemonik yaklaşımlarda önemlidir. Yaşamda anlam elde edememe psikolojik sıkıntılara yol açmakta ve hayatta daha az anlam sahibi olmak tedaviye daha fazla ihtiyaç duyulmasıyla, depresyon, anksiyete, madde bağımlılığı ve diğer sıkıntı biçimleriyle ilişkilendirilmektedir.<sup>35</sup> Dolayısıyla bu çalışmada, hemşirelerin hayatlarındaki anlam düzeyinin artması ile merhamet yorgunluğunun azalması sonucu olmaktadır.

Araştırma sadece bir eğitim araştırma hastanesinde görev yapan hemşireler ile yürütüldüğünden, araştırmanın sonuçları ile ilgili genelleme yapılamazdır. Araştırmadan elde edilen bulgular katılımcıların yanıtları ile sınırlıdır. Bunun yanı sıra, hayatın anlam ve amacına yönelik hemşirelik alanında yürütülen çalışmaların az olması tartışma yazarken sınırlılık yaratmıştır.

## SONUÇ

Çalışmada, hemşirelerde hayatın anlamı ve amacı ile merhamet yorgunluğu arasında negatif yönde zayıf ilişki vardı. Çalışmanın bir diğer önemli sonucu, lisansüstü mezunu olan hemşirelerin lise/ön lisans mezunu olan hemşirelere göre hayatlarındaki anlam düzeyinin daha yüksek olmasıydı. Bu sonuçlar doğrultusunda, hemşirelerin merhamet yorgunluğunun azaltılmasında hemşirelerin hayatındaki anlam ve amacının artırılması önem arz etmektedir.

### Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi

bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

### Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

### Yazar Katkıları

**Fikir/Kavram:** Adalet Kutlu, Emine Sarıoğlu; **Tasarım:** Adalet Kutlu, Emine Sarıoğlu, Nurcan Bilgin; **Denetleme/Danışmanlık:** Adalet Kutlu, Emine Sarıoğlu; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Emine Sarıoğlu, Nurcan Bilgin, Adalet Kutlu; **Analiz ve/veya Yorum:** Nurcan Bilgin, Emine Sarıoğlu; **Kaynak Taraması:** Emine Sarıoğlu, Nurcan Bilgin; **Makalenin Yazımı:** Emine Sarıoğlu, Nurcan Bilgin, Adalet Kutlu; **Eleştirel İnceleme:** Adalet Kutlu, Nurcan Bilgin; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Emine Sarıoğlu; **Malzemeler:** Emine Sarıoğlu.

## KAYNAKLAR

1. Gökalp N, Güngör RB. Hayatın anlamı ve değeri. Değer çalışmaları. 1. Baskı. Ankara: TODAİE Yayınevi; 2022. p.1-15.
2. Türk E. Yaşamın anlamının öncülleri olarak öz-şefkat ve ruminasyon: Lise öğrencileri üzerine ilişkisel bir araştırma [Yüksek lisans tezi]. İstanbul: Sabahattin Zaim Üniversitesi; 2022. [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=CG8WvdvwxJP04Unr7Yecf8ez6n\\_McPn0FXs4Hoj11V0dsPtP1q p2Cdg\\_bt4KOdPv](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=CG8WvdvwxJP04Unr7Yecf8ez6n_McPn0FXs4Hoj11V0dsPtP1q p2Cdg_bt4KOdPv)
3. Bronk KC. Measuring purpose. Purpose in life: a critical component of optimal youth development. Dordrecht, Netherlands: Springer; 2014. p.21-46.
4. Monis Ş, Tokur B. Üniversite öğrencilerinde yaşam amacı alt boyutları ve dindarlık ilişkisi [The relationship of life purpose sub-dimensions and religiousness among university students]. J Analyt Div. 2022;5(3):150-70. <https://doi.org/10.46595/jad.1021185>
5. Aydıner BB. Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarının alt boyutlarının genel öz-yeterlik, yaşam doyumu ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi [Yüksek lisans tezi]. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2011. [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=rcbWnuqW6HxCZ\\_98ARapgnnZkmlFq4Dm-2MFNy9xnHwF0VOp6zd7XZRik0lv0-a](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=rcbWnuqW6HxCZ_98ARapgnnZkmlFq4Dm-2MFNy9xnHwF0VOp6zd7XZRik0lv0-a)
6. İşçi M. Özel gereksinimli çocuğa sahip ebeveynlerde belirsizliğe tahammülsüzlük ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin yaşamın anlamını yordamadaki rolü [Yüksek lisans tezi]. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü; 2022. [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=kScA8XnrRb0WogX-qPGFksVZS7zX8rgHOGKY2WuNBnjWGajuEvRTW\\_AuFhDEBCFD](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=kScA8XnrRb0WogX-qPGFksVZS7zX8rgHOGKY2WuNBnjWGajuEvRTW_AuFhDEBCFD)
7. King LA, Hicks JA, Krull JL, Del Gaiso AK. Positive affect and the experience of meaning in life. J Pers Soc Psychol. 2006;90(1):179-96. PMID: 16448317.
8. Yıldırım N. Sorumlu hemşirelerde algılanan otantik liderlik ve örgütsel bağlılık ilişkisi [Yüksek lisans tezi]. Antalya: Akdeniz Üniversitesi; 2022. [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=sELqxhTIFGAjsb-jOuuYCCj4h7D0scxBnzeoE0-3JvziAh7e7GK5n2-YK\\_CqPs2](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=sELqxhTIFGAjsb-jOuuYCCj4h7D0scxBnzeoE0-3JvziAh7e7GK5n2-YK_CqPs2)
9. Barnett MD, Moore JM, Garza CJ. Meaning in life and self-esteem help hospice nurses withstand prolonged exposure to death. J Nurs Manag. 2019;27(4):775-80. PMID: 30481407.
10. Hedeyati M, Khazaei M. An investigation of the relationship between depression, meaning in life, and adult hope. Soc Behav Sci. 2014;114:598-601. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813053937>
11. Steger MF, Mann JR, Michels P, Cooper TC. Meaning in life, anxiety, depression, and general health among smoking cessation patients. J Psychosom Res. 2009;67(4):353-8. PMID: 19773029.
12. Krause N. Meaning in life and mortality. J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci. 2009;64(4):517-27. PMID: 19515991; PMCID: PMC2905132.
13. Yılmaz G, Üstün B. Hemşirelerde profesyonel yaşam kalitesi: merhamet memnuniyeti ve merhamet yorgunluğu [Professional quality of life in nurses: compassion satisfaction and compassion fatigue]. J Psychiatr Nurs. 2018;9(3):205-11. doi: 10.14744/phd.2018.86648.
14. Pehlivan T, Güner P. Merhamet yorgunluğu: Bilinenler, bilinmeyenler [Compassion fatigue: the known and unknown]. J Psychiatr Nurs. 2017;9(2):129-34. doi: 10.14744/phd.2017.25582.
15. Gülen Ertümer A, Kaya E. Sağlık profesyonellerinin merhamet yorgunluğu düzeyinin hasta güvenliğine etkisi [The effect of compassion fatigue level of health professionals on patient safety]. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi. 2022;25(1):139-54. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1885150>
16. Polat FN, Erdem R. Merhamet yorgunluğu düzeyinin çalışma yaşam kalitesi ile ilişkisi: Sağlık profesyonelleri örneği [The relationship between the level of compassion fatigue and quality of professional life: the case of medical professionals, master's thesis]. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2018;26:291-312. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/520634>
17. Aydın C, Kaya M, Peker H. Hayatın anlam ve amacı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması [Meaning and Purpose of Life Scale: The Study of its Validity and Reliability]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. 2015;38:39-55. doi: org/10.17120/omuidf.80248.
18. Dinç S, Ekinci M. Merhamet Yorgunluğu Kısa Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması, geçerlilik ve güvenilirliği [Turkish adaptation, validity and reliability of Compassion Fatigue Short Scale]. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. 2019;11(1):192-202. doi: org/10.18863/pgy.590616.
19. Adams RE, Boscarino JA, Figley CR. Compassion fatigue and psychological distress among social workers: a validation study. Am J Orthopsychiatry. 2006;76(1):103-8. PMID: 16569133; PMCID: PMC2699394.
20. SPSS I. IBM SPSS Statistics for Windows (Version 23.0). Armonk, NY: IBM Corp. Chicago, IL. 2015.
21. Schober P, Boer C, Schwarte LA. Correlation coefficients: appropriate use and interpretation. Anesth Analg. 2018;126(5):1763-8. PMID: 29481436.
22. Zhao Z, Mei Y, Wang X, Jiang H, Wang W, Lin B, et al. Meaning in life among nursing students: a latent profile analysis. BMC Nurs. 2023;22(1):264. PMID: 37568145; PMCID: PMC10416489.
23. Nowicki GJ, Ślusarska B, Tucholska K, Naylor K, Chrzan-Rodak A, Niedorzy B. The severity of traumatic stress associated with COVID-19 pandemic, perception of support, sense of security, and sense of meaning in life among nurses: research protocol and preliminary results from Poland. Int J Environ Res Public Health. 2020;17(18):6491. PMID: 32906590; PMCID: PMC7559728.

24. Tsai FJ, Chen CY, Yeh GL, Hu YJ, Tseng CC, Chen SC. Nursing students' relationships among meaning in life, well-being, and positive beliefs: a cross-sectional survey study. *Medicine (Baltimore)*. 2018;97(42):e12914. PMID: 30335023; PMCID: PMC6211886.
25. Bülüoğlu S, Çınar F. Cerrahi hemşirelerde merhamet yorgunluğunun bakım memnuniyetine etkisi [The effect of compassion fatigue on care satisfaction in surgical nurses]. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2021;24(2):255-63. doi: org/10.17049/ataunihem.866886.
26. Kayaoğlu K, Aslanoğlu E. Determining the relationship between burnout syndrome in psychiatric nurses and compassion fatigue [Psikiyatri hemşirelerinde görülen tükenmişlik sendromu ile merhamet yorgunluğu arasındaki ilişkinin belirlenmesi]. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*. 2021;13(3):676-82. doi: 10.5336/nurses.2020-79250.
27. Sezer TA, Öztürk Eyimaya A, Yurdakul Z. Pandemi döneminde çocuk hemşirelerinin merhamet yorgunluğu düzeyleri ile stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi: kesitsel çalışma [Investigation of the relationship between compassion fatigue levels and coping styles of pediatric nurses during the pandemic process: a cross-sectional study]. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*. 2023;15(2):308-18. doi: 10.5336/nurses.2022-91345.
28. Evli M, Ödek Ö, Şimşek N. Hemşirelerde merhamet yorgunluğunun yordayıcısı olarak bilişsel değerlendirme, pozitif/negatif duygular [Cognitive appraisal, positive/negative emotions as a predictor of compassion fatigue in nurses]. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2023;5(1):22-32. <https://dergipark.org.tr/pub/anadolukademi/issue/76207/1266821>
29. Salur H. Bir eğitim araştırma hastanesinde çalışan hekim ve hemşirelerde psikolojik sermaye ile merhamet yorgunluğu arasındaki ilişki [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2019.
30. McMahan M, Renken M. Eudaimonic conceptions of well-being, meaning in life, and self-reported well-being: Initial test of a mediational model. *Personal Individ Differ*. 2011;51:589-94. doi:10.1016/j.paid.2011.05.020
31. Waterman SA, Conti R, Schwartz J. The implications of two conceptions of happiness (hedonic enjoyment and eudaimonia) for the understanding of intrinsic motivation. *J Happiness Stud*. 2008;9:41-79. doi:10.1007/s10902-006-9020-7
32. Steger M, Kashdan T, Oishi S. Being good by doing good: Daily eudaimonic activity and well-being. *J Res Pers*. 2008;42(1):22-42. doi:10.1016/j.jrp.2007.03.004
33. Emmons RA. Personal goals, life meaning, and virtue: Wellsprings of a positive life. In: Keyes C, Haidt J, editors. *Flourishing: Positive psychology and the well-lived life*. Washington, DC: American Psychological Association; 2003. p.105-28.
34. Bar-Tur L, Savaya R, Prager E. Sources of meaning in life for young and old Israeli Jews and Arabs. *J Aging Stud*. 2001;15(3):253-69. doi:10.1016/S0890-4065(01)00022-6
35. Steger MF, Frazier P, Oishi S. the meaning in life questionnaire: assessing the presence of and search for meaning in life. *J Couns Psychol*. 2006;53(1):80-93. doi:10.1037/0022-0167.53.1.80